

4.5. Sintaxa complementelor. Note

¹ Centrul verbal poate avea formă personală – subiectul aflându-se cu el în relație de interdependență (îi impune acord în număr și persoană): *Pomii au înflorit* sau formă nepersonală (infinitiv, gerunziu, supin): *Înainte de a ne spune el că pleacă, nimeni nu avusese această idee, Auzind hoțul că ei nu sunt acasă, a operat în liniște, E simplu de verificat impactul acestei decizii.*

² Poziția subiect ca determinativ al interjecției se justifică prin echivalența semantică a unora dintre interjecții cu verbele predicative: *Și broscuța țuști! pe o piatră.*

³ Spre deosebire de majoritatea limbilor romanice (dar și de limbile moderne cele mai cunoscute), româna este o limbă în care constituentul subiect poate lipsi. Discuția despre fenomenul absenței subiectului în română trebuie să se facă nuanțat, distingându-se cazurile (a) când acest constituent este „șters”, nelexicalizat de cazurile (b) când absența subiectului este determinată sintactic, poziția subiect nefiind inclusă în grila de constituenți a verbului centru. În prima situație (a), subiectul este prezent în grila sintactică, dar absent din grila de lexicalizare, fiind recuperabil ca informație semantică pe baza desinenței de persoană și număr a verbului predicat sau anaforic: (a₁): *Venim / Vii / Vin [Ø sb_{void}] mâine cu cărțile.* („noi” / „tu” / „eu”), (a₂) *Ioana_i a crezut că [Ø sb_{void}] i_i / j_i poate ajunge la timp.* („Ioana” sau altcineva). Subiectul nelexicalizat (inclus sau subînțeles) poate fi și nedeterminat („cineva” imposibil de precizat sau neinteresant pentru situația de comunicare: *Bate [Ø] la ușă, Spune [Ø] la radio, N-au [Ø] înghețată de căpșunei*) sau un subiect nedeterminat generic: *Când primești [Ø] astfel de scrisori e mai bine să nu răspunzi [Ø].* În cea de-a doua situație (b), grila de subcategorizare nu cuprinde poziția subiect: (b₁) *Îmi_{ci} pare bine [să te văd]_{Cprep}, (b₂) Mă_{ca} doare [în gât]_{Ccl}.*

⁴ Dublarea poziției subiect (anticipare sau reluare) este motivată stilistic, în enunțuri emfatiche sau în structuri cu diferite valori pragmatice: *Vine ea primăvara, Se vede treaba [că omul nu știe] ce-l așteaptă, S-a străduit Ø și el să termine exercițiul la timp.*

⁵ Face excepție de la marcarea prin nominativ relativul din construcțiile amalgamate (v. supra, 2.4.3.) de tipul: *Hai să mergem fiecare pe la casa cui ne are.* (relativ subiect, formal în cazul genitiv, impus de nominalul din regentă: *casa*), *Am dat informații cui m-a întrebat.* ((relativ subiect, formal în cazul dativ, impus de verbul din regentă – *a da*), *E supărat pe cine l-a chemat aici.* (relativ subiect, formal în cazul acuzativ, impus de adjectivul *supărat*, din regentă) etc. Alte abateri semnificate de unele lucrări sunt aparente excepții: *Ai casei sunt plecați.* (*ai* = pronume semiindependent în nominativ, subiect; *casei* = substantiv în genitiv, atribut substantival genitival); *S-au adunat la gură-cască!* (*gură-cască* = substantiv în nominativ, subiect; *la* = determinativ cu sens cantitativ, nominativ, atribut), *Mai pot veni și Ø dintre ei* (*dintre ei* = pronume în nominativ, atribut al nominalului nelexicalizat Ø (*unii, câțiva*)).

⁶ (1) **Nominale:** *substantive în cazul nominativ: Soarele răsare, proforme pronominale sau numerale în cazul nominativ: Mă interesează mai mult asta, Nimeni nu a reușit să-mi explice mai bine ca ea cum stau lucrurile de fapt, Cinci dintre ei lipsesc.* (2) **Forme verbale nepersonale:** *infinitiv: E ușor a scrie versuri, supin (cu prepoziția de, indiferent de regent): E ușor de văzut, (rar) gerunziu: Se aude tunând, participiu: Trebuie scrisă introducerea.* (3) **Propoziții conjuncționale:** *Mi s-a spus că mai trebuie aduse niște corecții, Trebuie să mai*

---

cauți exemple, Nu se știe dacă are să fie apreciată, E foarte probabil ca ea să nici nu vină. (4)
Propoziții relative: (relative-interogative) Nu mă interesează cine se ocupă de asta, (sau relative propriu-zise) Mă pasionează ceea ce fac.

⁷ În dependență de unele centre verbale, organizarea canonică a enunțului plasează constituentul subiect după verb, în dependență de altele, organizarea canonică pare a fi cea cu subiect antepus: *Mă doare capul, Îi vine [să țipe], Răsare soarele vs. Președintele țării s-a întâlnit azi cu premierul britanic, [Cine are ceva de spus] să spună acum etc.* Cele mai importante dintre restricțiile și preferințele privitoare la topică vor reieși din matricele sintactice prezentate mai jos.

⁸ Când actantul subiect este [+ Animat], primește rolul tematic de *Agent, Experimentator, Beneficiar, Posesor*. Celelalte roluri – *Temă, Forță, Instrument, Locativ* etc. sunt roluri atribuite subiectului nonanimat. Rolul de *Pacient* poate fi alocat atât unui actant animat, cât și unuia inanimat. V. exemple în matricele prezentate mai jos.

⁹ Prin nominalizarea unei structuri verbale, poziția subiect este întotdeauna afectată prin includerea constituentului respectiv în GN. Subiectul se poate „repoziționa” ca determinativ genitival: *Fuga copilului* (genitiv subiectiv) sau ca atribut prepozițional: *Adnotarea documentului de către auditori, Dărâmarea clădirii din cauza cutremurului*. Pentru detaliile acestor reorganizări este responsabil atât verbul din structura primară, dar și rolul atribuit constituentului subiect în această structură. Pentru numeroasele constrângeri care guvernează construcțiile nominalizate în română, v. Cornilescu, 2001 și Stan, 2003.

¹⁰ Matricele verbale cu subiect ilustrează mai ales posibilitatea de realizare prin nominal,, dar acolo unde am considerat util, am dat și exemple cu alte realizări. De notat că în situațiile în care rolul tematic al subiectului este *Agent* sau *Experimentator*, realizarea propozițională este posibilă numai ca propoziție relativă cu conectorul *cine*, marcat [+Animat], [+Uman]. În ceea ce privește realizarea subiectului ca propoziție subordonată conjuncțională, selecția conjuncției subordonatoare, precum și posibilitatea substituției subordonatei cu o formă verbală nepersonală depind de semantica verbului (v. discuția de sub 2.4.3).

¹¹ Tiparele verbale bivalente și trivalente au o mare varietate, de aceea lista pe care o propunem, deși ilustrează numeroase tipare, este în mod inevitabil incompletă.

¹² Rolul Sursă se amalgamează cu rolul de Pacient.

¹³ Discutăm aici numai procesele de reorganizare care determină o repoziționare a subiectului în cadrul GV, așadar nu ne vom referi la ștergerea subiectului (ilustrată, de altfel, în exemplele de la toate tipurile de matrice verbale, v. simbolul Ø). De asemenea, nu ne interesează nominalizarea, rezultatul ei fiind anularea GV.

¹⁴ Regenții interjecționali sunt interjecții cu regim tranzitiv, de tipul: *iată, na, poftim, uite*, care acceptă și realizarea prin clitic a Cd (*iată-l, na-ți-o*), dar și unele onomatopee, de ex.: *Și el pleosc! o palmă*. Pe lângă regentul verbal și interjecțional, complementul direct poate apărea într-un singur context adjectival,, cu adjectivul *dator*, v. Pană-Dindelegan, 1992b: 52-56 și Pană-Dindelegan, 2003: 112 și exemple *supra* 2.4.1.

¹⁵ Schema actanțială a verbelor tranzitive conține obligatoriu un constituent în poziție de complement direct (v. GALR I, 2008: 341), indiferent dacă această poziție este saturată sau nu în enunț. Verbele tranzitive se subcategorizează în funcție de caracterul obligatoriu vs.

facultativ al complementului direct, ceea ce înseamnă că nesaturarea poziției Cd este permisă numai în cazul anumitor verbe. Aceste ipostaze contextuale sunt cunoscute ca situații de *utilizare absolută* a verbelor tranzitive, Cf. Iordan, 1956: 406; GA I, 1966: 207; Guțu-Romalo, 1973: 160; Iordan & Robu, 1978: 443; Avram, 1986: 151; Dimitriu, 1999: 358; GALR I, 2008: 341-342. Aproape fără excepție, gramaticile exemplifică situațiile de nelexicalizare a complementului direct prin contexte de tipul: *citește Ø și învață Ø toată ziua, mănâncă Ø și bea Ø*, în opoziție cu *citește o carte, învață o limbă străină, mănâncă ciocolată, bea cafea*, fără a preciza dacă există constrângeri privind ștergerea acestui constituent. Pornind de la ideea că poziția Cd este o poziție actanțială importantă (alături de subiect, este complementul cel mai puternic legat de centrul verbal), intuim că descrierea riguroasă a trăsăturilor categoriei vede ce îi corespunde ar putea furniza informații importante atât despre sintaxa verbului (tranzitiv), cât și informații de interes tipologic. În paragraful 3.2.3. vom încerca să atragem atenția asupra unor condiții semantico-sintactice în care se poate produce nelexicalizarea complementului direct în română.

¹⁶ Dublarea prin clitic și marcarea cu prepoziția *pe* depind de trăsături semantico-sintactice ale constituentului Cd (individualizarea, specificitatea în context). Pentru regulile de dublare cu clitic și restricțiile la care este supusă dublarea, v. Carabulea, în GALR, II, 2008: 398-403. Pentru condiții de selecție a prepoziției *pe*, v. Avram, 1997: 367-370, Guțu Romalo, 1973: 170-171.

¹⁷ Ca și în cazul subiectului, excepții de la marcarea cazuală a Cd pot apărea tot în construcțiile amalgamate (imbricate) care conțin un relativ, de exemplu: *Indiferent de ce spui tu, eu o să plec*. Relativul este inclus într-un GPrep cu centru prepoziția *de*, dar această prepoziție este prepoziție-regim a adverbului *indiferent*, relativul primind cazul de la verbul din subordonată: *spui ceva*_{Ac}. Alte situații menționate în unele lucrări ca excepții, sunt, așa cum am văzut mai sus, în cazul subiectului, false excepții: *Au mâncat din mere* (= *o parte din mere*), nominalul în acuzativ prepozițional este un determinativ al constituentului complement direct nelexicalizat; în construcții de tipul *Au băut la bere!* (= *multă bere*), *la* este un modificador cantitativ al nominalului *bere* și nu o prepoziție.

¹⁸ (1) **Nominale:** *substantive în cazul acuzativ (neprepozițional):* El scrie *romane* (sau cu prepoziția gramaticalizată *pe*): *O cunosc pe fiică-ta, proforme pronominale sau numerale în cazul acuzativ: Mă interesează mai mult asta, Pe nimeni nu am reușit să conving, Pe cinci dintre ei nu-i cunosc.* (2) **Forme verbale nepersonale:** *infinitiv:* Nu poate scrie atât de repede, *supin:* Am de terminat ceva, (rar) *gerunziu:* Aud tunând. (3) **Propoziții conjuncționale:** *Mi-a spus că mai trebuie aduse niște corecții, Știe să cânte la pian, Nu știu dacă are să fie apreciată, Dorim ca ea să aducă prăjiturile înainte de petrecere.* (4) **Propoziții relative:** (relative-interogative) Nu știu *cine se ocupă de asta*, (sau relative propriu-zise) *Dă-mi ce ți-am cerut.*

¹⁹ În mod similar se autorizează nelexicalizarea Cd într-o structură de tipul: *Aude Ø, dar nu ascultă Ø*, unde verbul *a auzi* este utilizat intransitiv, cu sensul de „a avea capacitatea senzorială a auzului”, dar prin asocierea cu verbul *a asculta*, i se activează un *complement intern*. A se vedea și Vasiliu & Golopenția, 1969: 104, pentru ideea că ar fi posibil ca în structura de adâncime toate verbele intransitive să implice ocurența obligatorie a unui complement direct intern.

²⁰ Tradițional, această clasă restrânsă de verbe (*a anunța, a asculta, a convinge, a dăscăli, a examina, a informa, a învăța, a ruga, a sfătui, a traversa, a trece, a vesti*) este cunoscută drept clasa verbelor „dublu tranzitive”, în virtutea faptului că își subordonează două complemente considerate a fi complemente directe. Studii mai recente, dezvoltate pe principii de descriere modernă (v. Pană-Dindelegan, 1974/1999, 1976, 1993, 2003) arată că aceste două compliniri nu pot fi realizări duble ale aceleiași poziții sintactice (v. principiul unicității complementelor în grila unui centru), fiind necesară delimitarea lor. Complementul secundar și complementul direct se deosebesc atât prin clasa de substituție, cât și prin comportamentul diferit în reorganizarea pasivă. Un alt argument al caracterului diferit al celor două poziții este și instabilitatea construcțiilor cu Csec: *Ion mă anunță ceva / mă anunță despre ceva.*

²¹ Este posibilă și nelexicalizarea Csec, dar în context este necesară realizarea Cd. Să se compare: *Dacă nu mă anunțau / întrebau ei Ø, n-aș fi știut și Ei au anunțat / întrebat ceva.* În primul exemplu *ceva* (nelexicalizat) este Csec, în cel de-al doilea exemplu *ceva* este Cd.

²² Imposibilitatea substituției cu un clitic pronominal opacizează marcarea cazuală a acestui constituent, de aceea se consideră că marcarea cazuală a Csec este N-Ac, v. Carabulea, în GALR, II, 2008: 413.

²³ (1) **Nominale:** *substantive în cazul N-Ac neprepozițional: El mă învață șah, proforme pronominale cu trăsătura [-Animat]: asta, ceva, tot, ce, nimici: Ei nu ne-au anunțat nimic.* (2) **Infinitiv:** *L-am învățat a scrie versuri.* (3) **Propoziții conjuncționale:** *M-a sfătuit să nu răspund nimic, L-au anunțat că a luat un premiu, Mă întreabă mereu dacă mai merg cu ei la mare, I-a sfătuit ca în fiecare zi să facă mișcare.* (4) **Propoziții relative:** (relative-interogative) *Nu m-au informat cine se ocupă de asta, (sau relative propriu-zise) Învață-mă ce să fac!*

²⁴ În secțiunea 3.4.2. nu indicăm și matrice adjectivale, adverbiale și interjecționale, pentru că acestea nu prezintă o mare complexitate în organizare. Pentru exemple de complemente indirecte cu regenți adjectivali, adverbiali și interjecționali, v. *supra*, 2.4.1.

²⁵ Complementul indirect este facultativ în grupuri verbale, adjectivale sau interjecționale care nu îi implică matricial prezența: *a citi ceva (cuiva), scrie asemănător (ție), bravo (vouă), (ți)-e cald*, v. Rădulescu Sala, în GALR, II, 2008: 418-419.

²⁶ (1) **Nominale:** *substantive în cazul D: Opinia ta se opune regulilor instituției, pronume în D: Mie mi-a spus să merg prima, Nimănuui nu i-au mai trimis invitații; numerale cu valoare pronominală: Celor doi le-am dat banii. Cind se poate exprima numai prin clitic sau poate avea exprimare dublă: Nouă ne-a livrat deja marfa.* Pentru regulile dublării prin clitic, v. Rădulescu Sala, în GALR, II, 2008: 431-435. O realizare specială o reprezintă **GPrep** cu prepozițiile *la* și *către*, care au valoarea unui dativ analitic, în construcții populare: *Le-am dat la găini grăunțe, O zis cătră mine că mai bine...* (2) Realizarea propozițională unică a complementului indirect este **propoziția relativă** (întotdeauna relativă propriu-zisă): *Am trimis cărțile cui le-a cerut.*

²⁷ Tiparul se extinde și la verbe ca *a deveni, a rămâne, a ajunge, a veni: El mi-a rămas simpatic, mi-a devenit prieten, mi-a ajuns șefă, îmi vine verișoară.*

²⁸ (1) **Nominale:** *substantive în cazul Ac prep: Ne bazăm pe prieteni / Depindem de părinți, în G prep: S-au pronunțat împotriva votului uninominal, pronume, numerale în Ac prep: Se teme de voi / de cei doi, G prep.: Au acționat contra lor;* (2) Dintre **formele verbale nepersonale**, pot ocupa poziția de complement prepozițional *infinitivul: A sfârșit prin a fi*

de acord cu noi și *supinul*: M-am plictisit *de făcut* rapoarte săptămânale. (3) Cprep poate avea realizare propozițională **relativă propriu-zisă**: Depindem *de cine ne supraveghează* sau **relativă-interogativă**: Nu sunt sigur *cine ne va ajuta*. Spre deosebire de complementul indirect, poziția de Cprep poate fi ocupată și de o **propoziție conjuncțională**: Mă gândesc *să renunț la slujba asta*, Mă tem *că nu am altă soluție*, Nu e sigur *dacă va putea veni*.

²⁹ (1) **Adjectiv**: Copilul ei este *brunet*, Toate melodiile sunt *românești*. (2) **Nominale**: *substantive*: El este *instalator / instalatorul / Ion*; *pronume*: Înainte de a deveni *asta* a fost o piesă oarecare; *numeral*: Eram *doi* în această situație. O situație specială au grupurile nominale sau adjectivale incluse într-un grup cu centru *a, al, ai, ale* – pronume semiindependent. Aceste grupuri genitivale pot ocupa poziția de NP: Pălăria este [_{GN} *a* [_{GN gen} *mamei*]]; Casa este [_{GN} *a* [_{GC gen} *cui a construit-o*]]; (3) **GPrep** cu centru prepoziție cu regim de Ac: Prăjitura e *cu fructei* (în GPrep se include un GN), Prăjitura va fi *cu ce vrei tu* (în GPrep se include o propoziție relativă), prepoziție cu regim de G: El a fost mereu *contra corupției* în universități; (4) **Adverb**: E *greu / dificil* să..., Devine *imposibil* să.... (5) Dintre **formele verbale nepersonale**, pot ocupa poziția de nume predicativ *infinitivul* (Plăcerea lui supremă este *(de) a lenevi*), *supinul* (Aceste lucruri sunt *de făcut* / Mașin acea nouă e și *de uscat* rufe, nu e doar *de spălat*, Hainele erau *de căpătat*) și *participiul* (numai cu valoare non-pasivă: Ușa este *deschisă* / ea este *plecată / era nemâncată*); (6) **Interjecția**: E *vai* de noi! (7) NP poate avea realizare propozițională **conjuncțională** (Problema este *că nu avem încă rezultatul analizei*, Rugămintea ei era *să nu uităm de întâlnire*, Întrebarea cea mai presantă este *dacă vrea și ea să participe*) și **relativă propriu-zisă** (Fiecare este *ce s-a străduit să fie*) sau **relativă-interogativă** (Întrebarea este *cine ne va ajuta*).

³⁰ Topică antepusă (impusă de trăsăturile sintactice ale enunțului și nu de rațiuni stilistice, de emfazare) au numele predicative din construcțiile interogative, exclamative, relative: *Cine este președintele partidului? Ce important este să ai prieteni! Se întrebă ce va ajunge copilul ei / Problema este ce înseamnă x*.

³¹ V. Pană Dindelegan, în GALR, 2008: 269: El este *Horia (identificare)*, *Asta se cheamă indolență (denominație)*, Fiul ei este *chimist (categorizare)*, Sportul înseamnă *sănătate (ecuație)*, Cartea este *nouă (apreciere calitativă)*, Masa e *de douăsprezece persoane (apreciere cantitativă)*, Vizunea lui este *dionisiacă (apreciere restrictivă)*, Părinții ei sunt *de la țară (apreciere privind originea)*, Haina neagră e *a lui (posesie)*, Băiatul e *de-ai noștri (partiție)*.

³² Constituentul NP – adjectiv (ex.: *Trandafirul este galben*) este un predicat cu un argument – constituentul subiect, căruia i se atribuie proprietatea de a fi galben și rolul de Temă. Numele relaționale pot avea două argumente care primesc rolul de temă (Temă₁ și Temă₂): constituentul subiect și un alt constituent prepozițional: *Ion e văr cu George*.

³³ Verbele care autorizează prezența unui CPO sunt verbe obligatoriu cu realizare trivalentă care exprimă performarea unei denominații / selecții / calificări: *a alege, a angaja, a boteza, a califica, a categorisi, a numi, a unge* (L-au uns domn), *a taxa, a lua* pe cineva ceva / drept ceva), v. Pană Dindelegan, în G ALR, 2008: 296 ș.u.

³⁴ Exemplul al doilea din perechile: *L-au botezat pe copil Jean - L-au botezat pe copil, Au angajat-o pe tânăra de ieri ca secretară - Au angajat-o pe tânăra de ieri nu reprezintă situații de nelexicalizare a CPO, ci contexte în care CPO nu se actualizează, pentru că nu se găsește în matricea verbală. Așadar, lexicalizarea CPO este obligatorie, ca și realizarea Csec.*

³⁵ (1) **Substantiv** propriu/comun (care desemnează o profesie, demnitate, calitate): Ei l-au botezat pe copil *Sid* / L-au angajat *bucătar* (2) **GPrep** cu centru o prepoziție a calității (*ca, drept, de*). „Complementul” prepoziției poate fi un nominal: L-au luat *drept cerșetor*, un adjectiv (substantivizat): L-au luat *drept fraier*, L-au taxat *ca incompetent* sau o propoziție relativă: Taxează-l *drept ce vrei tu*, numai ajută-l! (3) **Pronume** sau **adverbe relative**: *Cum* l-au botezat pe copil? *Ce* te-au angajat? (4) realizare propozițională **conjuncțională**: L-au ales *să le fie șef și relativă propriu-zisă*: Poți să-mi spui *cum vrei* / Mă poți numi *ce vrei tu*.

³⁶ I-am zis *Fifi* / Am botezat-o *Ilinca* (*denominație*), L-am angajat *tehnician* (*categorizare*), Te-a luat *de fraieră* (*calificare*), M-au luat *drept mama*. (identificare). (Constituentul subliniat este obiectul direct sau indirect căruia i se atribuie numele, calitatea etc.).

³⁷ Pentru situațiile în care se preferă nelexicalizarea Cag, v. Pană Dindelegan, în GALR II, 2008: 133 și 138: (a) când verbul centru este un pasiv-reflexiv (Nu se dorește aflarea adevărului), (b) când subiectul activ este nedeterminat (I-a fost merit să...), (c) când subiectul activ are valoare generică (E cunoscut / Se cunoaște faptul), (d) când subiectul activ este recuperabil anaforic sau pe baza cunoștințelor comune ale colocutorilor (Știam că el va distruge documentele, dar am ajuns când deja ele fuseseră aruncate / Țara asta nu e bine guvernată), (e) când subiectul activ nu este important pentru situația de comunicare (Documentele au fost trimise deja la minister).

³⁸ (1) **Nominale**: *substantive în cazul Ac prep*: Relicvele au fost descoperite *de arheologi / de ei*, (2) realizare propozițională - **relativă propriu-zisă**: N-a fost luat în seamă *de cine trecuse primul pe acolo*.

³⁹ Uite-ți poza în ziar! sau Na-ți cartea înapoi!

⁴⁰ Când nominalul este un obiect inalienabil legat de Cpos, acesta este obligatoriu lexicalizat, să se compare: *Mi-am luxat piciorul și *Am luxat piciorul*. Cpos este facultativ când relația dintre el și nominal nu este una de posesie inalienabilă: *Îi vin rudele în vizită / Vin rudele în vizită*.

⁴¹ (1) **Nominale**: *clitice reflexive de dativ*: *Și-a vândut mașina, clitice personale de dativ*: *Ți-am admirat copiii, pronume relativ + clitic*: *Fata căreia i-ai cunoscut părinții ieri a plecat, substantiv + clitic*: *Lui Ion i s-a terminat concediul deja*. (2) realizare propozițională - **relativă propriu-zisă**: *I s-a terminat concediul cui ți-am scris eu pe listă*. V. Rădulescu Sala, în GALR, II, 2008: 463 ș.u.

⁴² Pentru descrierea tipurilor de Ccomp, v. Zafiu, în GALR, II, 2008: 473-485.

⁴³ Regentul adjectival sau adverbial cu mărci ale comparației poate funcționa și absolut, ca în: Caută un produs *mai bun* sau reperul comparației poate fi recuperat contextual: Are o soră *mai mică*.

⁴⁴ Statutul complementului comparativ, de poziție sintactică creată în urma unei reorganizări (elipsă) face ca structura de suprafață să se opacizeze, astfel, GPrep în care apare integrat complementul este de fapt un conector al structurii suprimate. De aceea, atunci când nominalul este adus în vecinătatea conectorului dintr-o poziție marcată prin caz direct, poate fi interpretat ca acuzativ prepozițional: Ea este mai mică *decât este sora ei / *decât sunt eu / decât mine*. În situațiile în care Ccomp ajunge în structura reorganizată dintr-o structură de bază în care primea un caz oblic, mărcile formale ale acestuia se pot conserva: Ei îi place muzica mai mult *decât mi place mie*.

⁴⁵ **GPrep** cu determinative (1) nominale în acuzativ: Andrei se descurcă mai bine *decât fratele lui / decât tine*; nominale în dativ: Îți trimite mesaje mai lungi *decât ei* (2) un alt GPrep: A avut o vacanță mai frumoasă *decât în anii trecuți*, (3) adverbe: E mai odihnit *decât aseară*, (4) un GV cu centru infinitiv: A sta pe margine este mai confortabil *decât a trebui să iei decizii*, (5) propoziție conjuncțională: Să stai pe margine este mai confortabil *decât să iei decizii* sau relativă: Cel de azi a lucrat mai bine *decât cine a fost ieri*.

⁴⁶ Din punct de vedere semantic, Ccomp „indică termenul care constituie reperul comparației (termenul comparant), presupunând elipsa unei predicatii legate de existența unei calități comune sau similare” (Zafiu, în GALR, II, 2008: 473). Așadar, constituentul încadrat în GPrep este o Temă pusă în relație cu o altă Temă, din matricea verbului centru al enunțului.

⁴⁷ Dependența PS față de verb este o relație actualizată în urma unui proces sintactic de reorganizare, așadar, PS nu este o complinire matricială. Relația cu nominalul din structură se manifestă prin restricții de număr și gen impuse constituentului PS. Spre deosebire de NP, angajat și el într-o structură ternară, constituentul PS nu se acordă în caz cu nominalul. Există și situații în care predicativul suplimentar se poate raporta la două nominale, unul dintre ele fiind din sfera semantică „imagine”: Nu pot să sufăr pozele *cu mine mireasă*, v. Balaciu, în GALR, II, 2008: 301.

⁴⁸ Fiind o complinire nematricială, mărcile formale ale PS sunt impuse de un centru din structura de bază și nu de centrul verbal care îl „adoptă” în urma reorganizării sintactice.

⁴⁹ Varietatea construcțiilor cu PS este foarte mare, de aceea nu se poate vorbi de o realizare prototipică; totuși, GAdj poate fi considerat realizarea specifică a PS, dată fiind incompatibilitatea lui cu un centru verbal noncopulativ în alte poziții sintactice.

⁵⁰ (1) **Nominale**: substantive în nominativ: Se crede *liderul nostru* sau incluse într-un grup genitival (cu pronume semiindependent): *O știam a mamei*, pronume: Nu suporta s-o știe *a altcuiva*, numerale: Datoriile le are *duble acum*; (2) **Adjective**: Trăiește *fericită* în căsuța ei, (3) **Forme verbale nepersonale**: *gerunziu* (Vine *râzând*), *participiu* (Stătea *amorțită*), *infinitiv* (Te credeam *a fi* cel mai bun) și *supin* (Mașina asta o credeam *de furat*); (4) **Adverbe**: Te credeam *acasă*, *Cum* ți-o imaginezi peste cinci ani? (5) **Interjecții**: O consider cam *hăisa*; (6) **GPrep** cu prep. calității *ca, de, drept*: L-am pierdut *de mușteriu* sau cu alte prepoziții, „moștenite” din structura de bază: Discuția de azi o vedeam *asupra planului / despre plan*; (7) **realizare propozițională - relativă propriu-zisă**: Iată-i *cum aleargă* sau **conjuncțională**: L-a lăsat *să plece*, L-a văzut *că pleacă*.

⁵¹ Cu excepția predicatiei *de denotație* și *ecuativă*, PS atribuie nominalului din structura ternară aceleași proprietăți ca NP: categoria (∅ *Lucrează ca ingineră*), identificarea (Te știam *directoare*), posesia (*Pălăria* o credeam *a mamei*), partiția (Te știam *de-ai noștri*), circumstanța (O știam *de mică*). Predicatia *apreciativă* poate fi calificativă (O consider *minunată*), cantitativă (*Ei* veneau *câte doi*) sau comparativă (*Am văzut-o ca pe o oportunitate extraordinară*).

⁵² Ca în cazul predicatiei actualizate prin NP, și PS atribuie o proprietate unui argument (sau pune în relație două argumente). De ex.: Trandafirul îl voiam *galben* este un predicat cu un argument – constituentul subiect, căruia i se atribuie proprietatea de a fi galben și rolul de Temă. Numele relaționale pot avea două argumente care primesc rolul de temă

(Temă₁ și Temă₂): constituentul subiect și un alt constituent prepozițional: *Pe Ion îl știam prieten cu tine.*

⁵³ Prezentăm mai jos, schematizat, câteva dintre tipurile de PS și istoriile lor derivative. Pentru o descriere detaliată a acestora, v. Balaciu, în GALR, II, 2008: 188-199.